

Program wychowawczo-profilaktyczny IX LO im. K. Hoffmanowej w Warszawie

Program uchwalony w dniu 26 września 2017 r. przez Radę Rodziców (uchwała 8/17) w porozumieniu z Radą Pedagogiczną na podstawie art. 26 oraz art. 84 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy Prawo oświatowe (Dz.U. 2017, poz. 59)

SPIS TREŚCI

- I. Podstawy prawne programu
- II. Wstęp
- III. Cele programu wychowawczo-profilaktycznego
- IV. Zadania związane z realizacją poszczególnych celów programu w obszarze wychowawczym
- V. Diagnoza problemów środowiska IX LO
- VI. Zadania związane z realizacją poszczególnych celów programu w obszarze profilaktycznym
- VII. Profilaktyka pierwszo- i drugorzędowa
- VIII. Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację zadań profilaktycznych
- IX. Procedury pomocowe i interwencyjne
- X. Instytucje wspierające szkołę w działaniach profilaktycznych.
- XI. Wykaz placówek udzielających pomocy osobom z problemami rodzinnymi i emocjonalnymi
- XII. Ewaluacja programu

Załącznik nr 1 – Plan realizacji działań (szczegółowy)

1. Zapobieganie paleniu papierosów przez uczniów.
2. Zapobieganie picciu alkoholu.
3. Zapobieganie uzależnieniu młodzieży od narkotyków.
4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy psychicznej.
5. Profilaktyka HIV/AIDS.
6. Profilaktyka raka piersi i innych chorób cywilizacyjnych.
7. Profilaktyka zaburzeń odżywiania.
8. Ochrona młodzieży przed stresem i jego skutkami.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).
2. Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 i 527).
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017, poz. 59, 949).
5. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r., Nr 35, poz. 228 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55).
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198).
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624).
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458).
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114).
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 5, poz. 46).
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002 r. w sprawie szczególnych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226).
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
16. Statut IX LO im. K. Hoffmanowej w Warszawie.

II. WSTĘP

Misją naszej szkoły jest kształcenie i wychowanie, służące rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła promuje zdrowy, subiektywnie satysfakcjonujący, a zarazem społecznie akceptowalny tryb życia. Oddziaływania wychowawczo-profilaktyczne przygotowują ucznia – późniejszego absolwenta – do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, uczciwości, sprawiedliwości i wolności.

Obiektem niniejszego programu jest całe środowisko szkolne IX LO. Program harmonizuje z podstawą programową przedmiotów nauczania, działaniami edukacyjnymi, godzinami do dyspozycji wychowawcy, zajęciami pozalekcyjnymi, innymi formami zajęć (projekty, wyjazdy, wyjścia na wystawy, wykłady, zajęcia pozaszkolne itd.).

Niniejszy program oparty jest na diagnozie środowiska szkolnego IX LO. Rozpoznanie sytuacji wychowawczej i diagnoza występujących oraz potencjalnych problemów tego środowiska zostały sformułowane na podstawie:

- a. Analizy dokumentacji szkolnej uczniów,
- b. Obserwacji środowiska szkolnego i pozaszkolnego uczniów,
- c. Rozmów z wychowawcami i nauczycielami,
- d. Analizy dokumentacji specjalistycznej (pedagogów, psychologów),
- e. Treści i przebiegu konsultacji z rodzicami i instytucjami wspierającymi proces wychowania.
- f. Literatury przedmiotu dotyczącej okresu adolescencji.

III. CELE PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

III.1. W obszarze wychowania:

- a. Rozwój ucznia ukierunkowany na przygotowanie do aktywnej i odpowiedzialnej obecności w życiu. Kształtowanie postaw uczciwości, sumienności i pracowitości.
- b. Kształtowanie postaw patriotycznych, rozwijanie tożsamości narodowej, pielęgnowanie polskiej tradycji, osiągnięć nauki i kultury.
- c. Poszerzanie i pogłębianie znajomości kontekstów kultury europejskiej i światowej, promowanie wartości uniwersalnych.
- d. Kształtowanie umiejętności dojrzałego i świadomego podejmowania decyzji, dokonywania wyborów społecznych; zdobywanie doświadczeń współistnienia i współdziałania w grupie rówieśniczej. Integracja zespołów klasowych i całej społeczności szkolnej; współpraca z rodziną ucznia.
- e. Kształtowanie i promowanie postawy samodzielności, samostanowienia i świadomości prawnej.
- f. Opieka wychowawcza uwzględniająca potrzeby uczniów w trudnych sytuacjach życiowych oraz o specyficznych potrzebach edukacyjnych.
- g. Promowanie zdrowego stylu życia.
- h. Wyposażenie uczniów w umiejętności samodzielnego zdobywania oraz krytycznego selekcjonowania wiedzy i posługiwania się nią, świadomego korzystania ze współczesnych środków przekazu, rozwijania zainteresowań i uzdolnień.
- i. Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia.

III.2. W obszarze profilaktyki:

- a. Promocja zdrowia i zapobieganie zagrożeniom związanym z niezdrowym stylem życia.
- b. Uświadamianie uczniom niebezpieczeństw związanych z zachowaniami ryzykownymi, w tym z używaniem substancji uzależniających i/lub zmieniających świadomość, autoagresją, konsekwencjami zaniedbywania potrzeb osobistych (np. potrzeby odpoczynku, opieki, bliskiego kontaktu z ludźmi).
- c. Identyfikowanie i osłabianie czynników ryzyka.

- d. Przeciwdziałanie przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy psychicznej, a także cyberprzemocy.
- e. Zapobieganie uzależnieniom.
- f. Diagnozowanie nowych zagrożeń – także w przestrzeni wirtualnej.
- g. Przygotowanie do konstruktywnego radzenia sobie z wymogami współczesnego świata.

IV. ZADANIA ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ POSZCZEGÓLNYCH CELÓW PROGRAMU W OBSZARZE WYCHOWAWCZYM¹:

IV.1. Rozwój ucznia ukierunkowany na przygotowanie do aktywnej i odpowiedzialnej obecności w życiu. Kształtowanie postaw uczciwości, sumienności i pracowitości.

- a. Zapoznanie uczniów ze statutem, z regulaminami: szkoły, biblioteki, wyjść i wycieczek, harmonogramem dni, w których obowiązuje strój galowy i innymi.
- b. Konsekwentne i spójne przestrzeganie regulaminu w zakresie frekwencji, obowiązków i praw ucznia, omawianie z uczniami zagadnień dotyczących kultury osobistej, kultury języka.
- c. Zapoznanie uczniów i ich rodziców z wewnątrzszkolnym systemem oceniania i przestrzeganie go w toku nauki szkolnej; systematyczne i sprawiedliwe ocenianie uczniów. Wprowadzanie elementów oceniania kształtującego.
- d. Realizowanie przez uczniów projektów edukacyjnych i projektów klasowych, włączanie uczniów w akcje charytatywne.
- e. Budowanie przyjaznego klimatu w klasie i w całej szkole.
- f. Realizacja przyjętych w programie wartości i norm społecznych, promowanie sumienności, uczciwości, odpowiedzialności, pracowitości. Piętnowanie nieuczciwości, oszustwa, kłamstwa.
- g. Premiowanie dojrzałych i świadomych decyzji, wsparcie w dokonywaniu wyborów uwzględniających ich konsekwencje dla ucznia i jego otoczenia.
- h. Edukacja w zakresie korzystania ze współczesnych środków przekazu, selekcji informacji, umiejętności ich przetwarzania i zastosowania.
- i. Organizowanie pomocy koleżeńskiej i pomocy ze strony nauczycieli dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i/lub mających problemy z nauką.
- j. Zachęcanie uczniów do udziału w konkursach przedmiotowych, sportowych i innych konkursach, przeglądach, festiwalach itp.

¹ Zadania odnoszące się do obszaru profilaktyki zostały sformułowane na podstawie diagnozy zagrożeń dla środowiska IX LO i jako takie omówione są w dalszej części opracowania.

- k. Zachęcanie uczniów do dbania o swój rozwój fizyczny i właściwą kondycję przez promowanie aktywnych form wypoczynku, w tym udział uczniów w dodatkowych zajęciach sportowych.
- l. Nagradzanie za wysokie wyniki w nauce i za osiągnięcia sportowe oraz artystyczne (np. w formie programów stypendialnych i listów pochwalnych dla uczniów i ich rodziców).
- m. Prezentacja na forum szkoły sukcesów uczniów w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, osiągnięć sportowych i artystycznych; prezentacja pozaszkolnych osiągnięć uczniów.

IV.2. Wyrabianie postaw patriotycznych, rozwijanie tożsamości narodowej, pielęgnowanie tradycji narodowych i lokalnych, osiągnięć polskiej nauki i kultury.

- a. Organizowanie imprez: Dnia Patrona Szkoły i promocji szkoły– dzień otwarty dla kandydatów i ich rodziców, upamiętnianie rocznic wydarzeń historycznych, prezentowanie polskich osiągnięć technicznych i naukowych, informowanie o aktualnych wydarzeniach kulturalnych.
- b. Udział młodzieży w projektach prezentujących postaci wielkich Polaków, bohaterów, osób godnych naśladowania.
- c. Obchody świąt narodowych.
- d. Kultywowanie znajomości historii i tradycji szkoły, oddawanie honorów sztandarowi szkolnemu.
- e. Włączanie emerytowanych pracowników szkoły w jej bieżącą działalność (np. poprzez zaproszenia do udziału w uroczystościach szkolnych).
- f. Przygotowywanie informacji o wydarzeniach kulturalnych w Warszawie, nowościach wydawniczych, teatralnych, filmowych oraz udział w imprezach kulturalnych (m.in. zajęcia w muzeach, wystawy, imprezy okolicznościowe, przedstawienia teatralne, koncerty).
- g. Odwiedzanie i organizowanie wycieczek/lekcji tematycznych w miejscach pamięci narodowej (muzea, cmentarze, zabytki).
- h. Współpraca z instytucjami i partnerami zewnętrznymi.

IV.3. Poszerzanie i pogłębianie znajomości kontekstów kultury europejskiej i światowej, promowanie wartości uniwersalnych. Kształtowanie postawy otwartości wobec odmienności kulturowej.

- a. Podkreślanie przynależności Polski do wspólnoty krajów europejskich, kształtowanie europejskiej tożsamości młodzieży.

- b. Organizowanie wycieczek zagranicznych uwzględniających edukację w zakresie historii, kultury i obyczaju odwiedzanych miejsc.
- c. Organizowanie imprez (oraz udział w imprezach zewnętrznych) poświęconych poznawaniu innych krajów i kultur.
- d. Działania wspierające wobec osób reprezentujących odmienności etniczne, kulturowe, religijne, inne.

IV.4. Kształtowanie umiejętności dojrzałego i świadomego podejmowania decyzji, dokonywania wyborów społecznych; zdobywanie doświadczeń współistnienia i współdziałania w grupie rówieśniczej. Integracja zespołów klasowych i całej społeczności szkolnej; współpraca z rodziną ucznia.

- a. Organizacja zajęć integracyjnych, zwłaszcza dla klas pierwszych.
- b. Organizacja imprez szkolnych i klasowych.
- c. Realizacja projektów edukacyjnych i projektów klasowych.
- d. Współorganizacja akcji Samorządu Uczniowskiego, imprezy sportowe (np. turnieje sportowe, festiwal teatralny, pierwszy dzień wiosny, dzień otwarty dla kandydatów i ich rodziców, święto szkoły, dzień sportu itp.).
- e. Organizacja spotkań klasowych i ogólnoszkolnych z okazji świąt państwowych i kościelnych.
- f. Wspieranie pomocy koleżeńskiej w klasach i między poziomami klas.
- g. Organizacja wycieczek klasowych: turystycznych i edukacyjnych.
- h. Organizacja zimowych obozów sportowych.

IV.5. Kształtowanie i promowanie postawy samodzielności, samostanowienia i świadomości prawnej.

- a. Organizowanie zajęć rozwijających u uczniów umiejętności samodzielnego działania.
- b. Współpraca z samorządami klasowymi.
- c. Zaangażowanie w prace Samorządu Uczniowskiego szkoły.
- d. Przygotowanie uczniów do wyborów samorządów klasowych i samorządu szkolnego.
- e. Udział uczniów w prawyborach.
- f. Stworzenie uczniom warunków do wyrażania opinii dotyczących regulaminu szkolnego, zmian w Statucie, programie wychowawczo-profilaktycznym.
- g. Stworzenie systemu wdrażania wniosków uczniów dotyczących propozycji funkcjonowania szkoły.

- h. Współorganizowanie dni otwartych dla kandydatów i ich rodziców.
- i. Organizacja działalności kulturalnej, rozrywkowej i sportowej.
- j. Prowadzenie radiowęzła szkolnego.
- k. Promowanie postawy gotowości do poznawania prawa, szacunku wobec niego i przestrzegania go.
- l. Edukacja w zakresie odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz dorosłych ze szczególnym uwzględnieniem kwestii posiadania/używania środków zmieniających świadomość, niszczenia mienia i innych spraw wynikających z bieżących problemów młodzieży.
- m. Edukacja prawna dotycząca zjawisk ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją; analiza i ocena zagrożenia przestępstwami takimi jak handel ludźmi i prostytutką (nieletnich).
- n. Edukacja w zakresie podstaw prawa autorskiego z uwzględnieniem aktywności młodzieży w Internecie.
- o. Edukacja w zakresie bezpiecznego korzystania z urządzeń mających dostęp do Internetu oraz portali społecznościowych. Kształtowanie postawy świadomego i odpowiedzialnego użytkownika Internetu.

IV.6. Opieka wychowawcza nad uczniami uwzględniająca potrzeby uczniów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz tych ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi.

- a. Analiza sytuacji materialnej i rodzinnej uczniów.
- b. Analiza orzeczeń i opinii pedagogicznych, psychologicznych oraz dokumentacji lekarskiej.
- c. Pomoc psychologiczna i dydaktyczna, wyrównywanie szans edukacyjnych, współpraca szkoły z kuratorami uczniów, sądem rodzinnym i nieletnich, Strażą Miejską, OPS i innymi.
- d. Analiza kart zdrowia uczniów, współpraca szkoły z Rejonową Przychodnią dla Dzieci i Młodzieży.
- e. Zebrania z rodzicami uczniów – omawianie spraw klasowych, dni otwarte.
- f. Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych, negocjacje, mediacje.
- g. Ankiety dotyczące pracy szkoły.
- h. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób o szczególnych potrzebach edukacyjnych i obciążonych problemami zdrowotnymi.
- i. Integracja ze środowiskiem lokalnym.
- j. Preorientacja zawodowa.

IV.7. Promowanie zdrowego stylu życia.

- a. Spotkania Rady Pedagogicznej: rozpoznawanie zagrożeń dotyczących możliwości wystąpienia zaburzeń psychoemocjonalnych u poszczególnych uczniów, opracowanie planu wspierania i pomocy dla takich uczniów.
- b. Szczególne wspieranie projektów profilaktycznych realizowanych przez młodzież.
- c. Reagowanie w sytuacjach kryzysowych, np. przemoc rówieśnicza, przemoc w rodzinie.
- d. Przeciwdziałanie agresji i przemocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym, elementy edukacji medialnej.
- e. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- f. Wykorzystywanie dostępnych w bibliotece pozycji literatury fachowej, filmów i innych pomocy dydaktycznych.
- g. Zajęcia wychowania do życia w rodzinie.
- h. Promocja zasad bezpiecznego wypoczynku.
- i. Promocja zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielania pierwszej pomocy.
- j. Udział w zajęciach proponowanych przez wyższe uczelnie (np. Warszawski Uniwersytet Medyczny).
- k. Kształtowanie umiejętności zaspokajanie swoich potrzeb z poszanowaniem granic własnych i innych osób.
- l. Rozwijanie świadomego i odpowiedzialnego korzystania z potencjału osobistego.

IV.8. Wyposażenie uczniów w umiejętności samodzielnego zdobywania oraz krytycznego selekcjonowania wiedzy i posługiwania się nią, świadomego korzystania ze współczesnych środków przekazu, rozwijania zainteresowań i uzdolnień.

- a. Zachęcanie uczniów do samodzielnego zdobywania informacji i kształtowanie umiejętności oceny ich wiarygodności oraz selekcjonowania w trakcie edukacji przedmiotowej.
- b. Edukacja medialna – kształtowanie postawy świadomego odbioru i odpowiedzialnego wykorzystania informacji dostępnych za pomocą mediów, również społecznościowych; podnoszenie poziomu świadomości procesów komunikacyjnych w świecie realnym i wirtualnym.
- c. Współpraca z redakcją radiowęzła szkolnego.
- d. Promowanie wśród uczniów i rodziców korzystania z zasobów biblioteki szkolnej (książki, prasa, multimedia) oraz kącika multimedialnego w bibliotece szkolnej – lekcje biblioteczne oraz konkursy czytelnicze i literackie.
- e. Działalność kół zainteresowań i kół przedmiotowych.

IV.9. Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia.

- a. Prowadzenie działań zgodnych ze Szkolnym Programem Doradztwa Zawodowego.
- b. Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów w zakresie doradztwa zawodowego.
- c. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz doradztwa zawodowego – m.in. WCIES, Biuro Edukacji m.st. Warszawy, Urząd Pracy oraz doradcami metodycznymi.
- d. Prowadzenie zajęć związanych ze zdobywaniem wiedzy i umiejętności niezbędnych do poznawania siebie, własnych predyspozycji zawodowych, rynku pracy i zasad nim rządzących, rynku edukacyjnego, a także zaplanowanie własnej kariery edukacyjnej i zawodowej.
- e. Preorientacja zawodowa.
- f. Zapoznanie z ofertą edukacyjną szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych.
- g. Współpraca z rodzicami i nauczycielami w realizacji powyższych zadań.

UWAGA:

Propozycje form realizacji działań obszaru wychowawczego zawarte są w Aneksie nr 1, modyfikowanym sukcesywnie, zgodnie z bieżącymi potrzebami społeczności IX LO w Warszawie.

V. DIAGNOZA PROBLEMÓW ŚRODOWISKA IX LO dla potrzeb działań profilaktycznych

Spośród wszystkich faz rozwojowych okres dojrzewania stanowi szczególną fazę w życiu człowieka. Z perspektywy psychospołecznej właśnie wtedy dokonują się najważniejsze zmiany w zakresie obrazu siebie i społecznej percepcji jednostki, formowane są nowe wzorce relacji interpersonalnych, gwałtownie wzrasta liczba nowych doświadczeń osobistych i społecznych, rozwijane są umiejętności pozwalające na kształtowanie się poczucia własnej kompetencji. Tempo oraz sposoby osiągania celów rozwojowych zależą zarówno od samego nastolatka jak i od osób, z którymi się kontaktuje. Okres dojrzewania nie jest więc biernym oczekiwaniem na dorosłość i dojrzałość. Wręcz przeciwnie – w tej fazie życia ludzie są bardzo aktywni, eksperymentują z nowymi zachowaniami, poszukują nowych ról, nabywają nowych doświadczeń, a tym samym pojawiają się w ich życiu nowe prawa i obowiązki, nowe potrzeby i oczekiwania, nowe zadania do spełnienia. W procesie tym niezwykle ważną rolę odgrywają znaczące osoby dorosłe, a zwłaszcza rodzice i nauczyciele (Z. Gaś 1997)².

V.1. Wstęp: czynniki chroniące i czynniki ryzyka, charakter i problematyka okresu dojrzewania

V.1.1. W wyniku czynności diagnostycznych (patrz II. Wstęp) rozpoznano występowanie następujących **czynników chroniących**:

- a. Rozwijanie więzi rodzinnych,
- b. Rozwijanie zainteresowań edukacją i rozwojem osobistym,
- c. Podnoszenie poziomu samowiedzy i samoakceptacji młodzieży,
- d. Świadomość i poszanowanie norm i wartości,
- e. Rozwijanie poczucia przynależności do grup społecznych.

V.1.2. Do **czynników ryzyka** występujących w społeczności IX LO zaliczyć należy:

- a. Problemy związane z deficytami w obszarze kształtowania tożsamości i adekwatnej samooceny,

² Gaś Z. (1997) Zapobieganie uzależnieniom uczniów: publikacja dla pracowników oświaty, CMPPP, Warszawa

- b. Trudności wynikające z niezaspokojenia potrzeb psychospołecznych (miłości, akceptacji, przynależności, uznania, poczucia bezpieczeństwa itd.),
- c. Kłopoty rodzinne (przemoc, uzależnienia, sieroctwo, niedostatek itp.),
- d. Przewlekłe problemy zdrowotne (psychiczne, somatyczne),
- e. Kontakt z przemocą w przestrzeni wirtualnej,
- f. Kontakt ze środkami psychoaktywnymi (nikotyna, alkohol, narkotyki),
- g. Możliwość rozwoju uzależnień behawioralnych.

V.2. Diagnoza problemów a potrzeby uczniów

PROBLEMY MŁODZIEŻY	POTRZEBY ZWIĄZANE Z ISTNIENIEM TYCH PROBLEMÓW
<p>1. Problemy okresu dojrzewania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – biologiczne, np. zmiany w wyglądzie, – społeczne, np. trudności w nawiązywaniu kontaktów, spełnianiu oczekiwań otoczenia – psychiczne, np. wahania nastroju, – prawne, np. brak znajomości reguł określających odpowiedzialność za własne postępowanie. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrzeba samoakceptacji, – potrzeba pozytywnego obrazu własnej osoby, – potrzeba rzetelnej informacji na temat psychofizycznych aspektów procesu dojrzewania, – potrzeba znajomości zagadnień z zakresu odpowiedzialności karnej nieletnich i młodocianych.
<p>2. Problemy zdrowotne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zaburzenia odżywiania, – alergie, – choroby metaboliczne, – zaburzenia i choroby psychiczne, – niepełnosprawność ruchowa, – nikotynizm, alkoholizm, narkomania, lekomania. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrzeba konstruktywnych wzorców zdrowotnych w rodzinie, szkole i mediach, – potrzeba rozpoznawania sytuacji, w których niezbędna jest pomoc lekarska, – potrzeba rzetelnej wiedzy o zagrożeniach i eliminowanie mitów związanych z uzależnieniem, – potrzeba posiadania umiejętności asertywnych.
<p>3. Problemy związane z procesem kształtowania tożsamości i rozszerzania autonomii:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – potrzeba autonomii i samodzielności, – potrzeba osiągnięć,

<ul style="list-style-type: none"> – konflikty z rodzicami, – kontestowanie szkoły jako systemu, – kwestionowanie wartości wzorców promowanych w świecie dorosłych, – kwestionowanie autorytetów, – skłonność do przeżywania stanów lękowych, – niska odporność na stresy, – problemy adaptacyjne w nowym środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrzeba skuteczności własnych działań, – potrzeba konstruktywnych wzorców i autorytetów, – potrzeba satysfakcji, miłości oraz radości w życiu, – potrzeba akceptacji.
<p>5. Problemy związane z silną dynamiką procesów rozwojowych oraz deficytami umiejętności emocjonalno-społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – trudności w zakresie regulacji emocji; – niedostatki umiejętności nawiązywania/podtrzymywania bliskich kontaktów, – błędy w komunikowaniu się, – konsekwencje obarczenia problemami rodzinnymi; – skutki doświadczania różnych form przemocy, także w przestrzeni wirtualnej. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrzeba rozpoznawania, nazywania i zaspokajania potrzeb osobistych, niezwiązanych z oczekiwaniami otoczenia, – potrzeba samokontroli w zakresie przeżywania i wyrażania emocji, – potrzeba kontroli poznawczej nad działaniem mechanizmów intrapsychicznych, – potrzeba równowagi między kontrolą i samokontrolą a rezygnacją z kontrolowania siebie i otoczenia, – potrzeba bezpieczeństwa, – potrzeba budowania i potwierdzania własnej wartości, – potrzeba bliskości i budowania trwałych, głębokich relacji rówieśniczych, – potrzeba podejmowania nowych ról społecznych, – potrzeba aprobaty społecznej.
<p>6. Problemy tkwiące w środowisku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – problemy i dysfunkcje rodzinne, – adaptacyjno-integracyjne w nowym środowisku szkolnym, – kontakt ze zjawiskiem cyberprzemocy, – problemy w nauce, – niedostatek ekonomiczny, – patologia rodziny, uzależnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrzeba bezpieczeństwa i akceptacji w relacjach z bliskimi osobami, – potrzeba otrzymywania wsparcia i opieki, – potrzeba aprobaty społecznej, – potrzeba niezależności i samostanowienia, – potrzeba rozwoju osobistego i samorealizacji.

VI. ZADANIA ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ POSZCZEGÓLNYCH CELÓW PROGRAMU W OBSZARZE PROFILAKTYCZNYM

VI.1. DZIAŁANIA PROFILATYCZNE SKIEROWANE DO MŁODZIEŻY

VI.1.1. DZIAŁANIA O CHARAKTERZE OGÓLNYM:

- a. Zapoznanie uczniów z obowiązującymi regulaminami (Statut, program wychowawczo-profilaktyczny, zasady udzielania pomocy materialnej);
- b. Tworzenie bezpiecznego środowiska wychowawczego szkoły – wzajemne życzliwe i podmiotowe traktowanie, stanowienie i egzekwowanie jasnych norm współżycia społeczności szkolnej;
- c. Propagowanie zdrowego stylu życia – włączanie treści związanych z profilaktyką uzależnień i zaburzeń psychicznych w proces wychowawczy i dydaktyczny, projekty o charakterze edukacyjno-profilaktycznym, zachęcanie młodzieży do zachowania równowagi między aktywnością intelektualną i fizyczną, stwarzanie okazji dla rozwoju w obu tych obszarach;
- d. Rozpoznawanie zachowań ryzykownych – współpraca między dyrekcją, nauczycielami, wychowawcami i zespołem opieki psychologiczno-pedagogicznej we wczesnym rozpoznawaniu problemów młodzieży, zachęcanie jej do korzystania z pomocy specjalistów;
- e. Diagnozowanie potrzeb materialnych – gromadzenie i rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy materialnej, przyjmowanie wniosków o stypendia i zapomogi.

VI.1.2. DZIAŁANIA ZORIENTOWANE NA OSOBĘ I WSPIERANIE JEJ ROZWOJU:

- a. Wprowadzanie problematyki samoświadomości i umiejętności konstruktywnego regulowania emocji;
- b. Dostarczanie wiedzy na temat różnych aspektów stresu;
- c. Uczucie umiejętności zapobiegania nadmiernemu stresowi oraz konstruktywnych metod radzenia sobie z nim;
- d. Podnoszenie umiejętności kształtowania poczucia własnej wartości;
- e. Kierowanie uwagi młodzieży na konieczność zachowania równowagi pomiędzy wysiłkiem i wypoczynkiem.

VI.1.3. DZIAŁANIA ZORIENTOWANE NA KSZTAŁTOWANIE WŁAŚCIWEJ POSTAWY ŻYCIOWEJ:

- a. Stwarzanie okazji i zachęcanie do refleksji nad problematyką wyboru stylu życia;
- b. Praca nad świadomym wyborem realizowanych wartości;
- c. Motywowanie do szukania sposobów na życie zgodne z osobistą hierarchią wartości;
- d. Umożliwianie młodym ludziom podejmowania autonomicznych decyzji i ponoszenia ich konsekwencji;
- e. Prezentacja alternatywnych wzorców osobowych i wzorców postępowania zgodnych z promowanymi przez szkołę wartościami.

VI.1.4. KSZTAŁTOWANIE UMIEJĘTNOŚCI WSPÓŁŻYCIA Z LUDŹMI W PRZESTRZENI REALNEJ I WIRTUALNEJ:

- a. Motywowanie do nawiązywania i rozwijania bliskich więzi rówieśniczych;
- b. Kształtowanie postawy tolerancji wobec inności;
- c. Uczenie zachowywania równowagi między rywalizacją a współpracą;
- d. Doskonalenie umiejętności odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych;
- e. Rozwijanie świadomości znaczenia własnych zachowań w przestrzeni wirtualnej oraz zagrożeń z nimi związanych;
- f. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych i cudzych zachowań wirtualnych jako towarzyszących doświadczaniu lub wyrządzaniu przemocy;
- g. Przeciwdziałanie przemocy interpersonalnej, szczególnie przemocy psychicznej.

VI.1.5. DZIAŁANIA ALTERNATYWNE:

- a. Praca w organizacjach działających w szkole;
- b. Zajęcia sportowe;
- c. Zajęcia pozalekcyjne;
- d. Udział w organizacji imprez szkolnych;
- e. Udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych;
- f. Udział w działaniach wolontariackich.

VI.2. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO RODZICÓW

VI.2.1. INFORMOWANIE RODZICÓW O PRACACH SZKOŁY

- a. Zapoznanie rodziców ze statutem szkoły oraz programem wychowawczo-profilaktycznym.
- b. Organizacja Dni Otwartych Szkoły.
- c. Organizacja cyklicznych zebrań rodzicielskich – omawianie spraw bieżących.

VI.2.2. INFORMOWANIE RODZICÓW O FUNKCJONOWANIU DZIECKA W SZKOLE

- a. Informowanie o wynikach w nauce i zachowaniu uczniów na zebraniach rodzicielskich.
- b. Indywidualne spotkania rodziców z wychowawcą.
- c. Indywidualne spotkania rodziców z pedagogiem i psychologiem.
- d. Informacja dla rodziców o ewentualnych przewidywanych rocznych ocenach niedostatecznych.
- e. Indywidualne rozmowy rodziców z dyrektorem szkoły.

VI.2.3. WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

- a. Pomoc rodziców w organizowaniu imprez szkolnych.
- b. Systematyczna współpraca z Radą Rodziców.

VI.2.4. PEDAGOGIZACJA RODZICÓW

- a. Spotkania ze specjalistami zajmującymi się profilaktyką i rozwojem młodzieży.
- b. Spotkania z pedagogami, psychologami.
- c. Pomoc we wstępnej diagnozie problemów ucznia i jego rodziny.

VI.3. DZIAŁANIA SKIEROWANE DO NAUCZYCIELI

VI.3.1. PROPAGOWANIE KURSÓW I SZKOLEŃ

- a. Informowanie nauczycieli o kursach, szkoleniach i konferencjach organizowanych poza szkołą.

VI.3.2. ORGANIZOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

- a. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla Rady Pedagogicznej na terenie szkoły.

VI.3.3. PROPAGOWANIE LITERATURY DOTYCZĄCEJ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ

- a. Pozyskiwanie i udostępnianie materiałów dotyczących profilaktyki uzależnień.
- b. Współpraca ze specjalistami (w szkole i poza nią) w zakresie diagnozowania problemów uczniów i wspierania ich w rozwoju.
- c. Spotkania indywidualne i zebrania zespołów uczących poświęcone sprawom konkretnych uczniów.

VII. PROFILAKTYKA PIERWSZO I DRUGORZĘDOWA

W działaniach swych koncentrujemy się na:

- **profilaktyce pierwszorzędowej**– opartej na **wzmacnianiu czynników chroniących**; mającej na celu promocję zdrowia i zapobieganie pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami destrukcyjnymi, kierowanej do całej społeczności uczniowskiej, a także do nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz do rodziców uczniów,
- **profilaktyce drugorzędowej** – opartej na **osłabianiu czynników ryzyka**; kierowanej do uczniów o wysokim ryzyku dysfunkcyjności, pomagającej im w redukcji tego ryzyka. Tę formę profilaktyki będą realizować przede wszystkim specjaliści zatrudnieni w szkole i współpracujący z nią.

VII.1. Zadania szkoły w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej – wzmacniania czynników chroniących

W IX LO szczególny nacisk kładzie się na jak najwcześniejsze zapobieganie czynnikom destrukcyjnym, jak również duży nacisk kładzie się na rozwijanie czynników chroniących (patrz **V.1.1.**). Ich wzmacnianie jest jednym z ważniejszych aspektów realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego. Odbywa się ono na drodze następujących działań:

VII.1.1. ROZWIJANIE WIĘZI RODZINNYCH

- a. Organizacja wspólnych spotkań z rodzicami i uczniami.
- b. Systematyczne zebrania i dni otwarte dla rodziców, informowanie ich o postępach i postawie ich dzieci.
- c. Włączanie rodziców do organizacji imprez szkolnych, prac na rzecz szkoły.
- d. Organizowanie godzin wychowawczych, prowadzonych przez rodziców-ekspertów.
- e. Godziny wychowawcze, których tematyka dotyczy relacji między rodzicami a dorastającymi dziećmi.
- f. Organizowane dla rodziców spotkania ze specjalistami.

VII.1.2. ROZWIJANIE ZAINTERESOWAŃ EDUKACJĄ I ROZWOJEM OSOBISTYM

- a. Zachęcanie młodzieży do udziału w konkursach przedmiotowych, sportowych i artystycznych.

- b. Nagradzanie i eksponowanie uczniów osiągających bardzo dobre wyniki w nauce, olimpiadach i konkursach.
- c. Działalność kół przedmiotowych i kół zainteresowań.
- d. Oceny celujące dla uczniów biorących udział w olimpiadach i konkursach.
- e. Doradztwo zawodowe.
- f. Spotkania z absolwentami szkoły, studentami.
- g. Kierowanie wniosków RP o stypendium Prezesa Rady Ministrów.

VII.1.3. PODNOSZENIE POZIOMU SAMOWIEDZY I SAMOAKCEPTACJI MŁODZIEŻY

- a. Zachęcanie młodzieży do refleksji na temat motywacji swoich zachowań.
- b. Funkcjonowanie spójnego i czytelnego systemu norm i zasad oraz egzekwowanie ich przestrzegania.
- c. Nagradzanie zachowań służących wszechstronnemu rozwojowi jednostki.
- d. Wykorzystywanie sytuacji oceny do wzmocnienia mocnych stron ocenianego ucznia.
- e. System ocen z zachowania uwzględniający samoocenę uczniów.

VII.1.4. ŚWIADOMOŚĆ I POSZANOWANIE NORM I WARTOŚCI

- a. Zapoznanie uczniów ze Statutem Szkoły, programem wychowawczo-profilaktycznym, regulaminem przyznawania pomocy materialnej.
- b. Dyskusje na godzinach wychowawczych o znaczeniu statutu i regulaminów.
- c. Stwarzanie okazji do podejmowania prób realizacji własnych potrzeb w zgodzie z normami społecznymi i zachęcanie do refleksji na ten temat.
- d. Godziny wychowawcze, których tematyka dotyczy praw dziecka, ucznia, człowieka.
- e. Wyróżnianie uczniów za pracę na rzecz innych.

VII.1.5. ROZWIJANIE POCZUCIA PRZYNALEŻNOŚCI DO GRUP SPOŁECZNYCH

- a. Działalność Samorządu Uczniowskiego.
- b. Nagradzanie uczniów pracujących społecznie.
- c. Praca w wolontariacie.
- d. Propagowanie zajęć alternatywnych.
- e. Udział w projektach klasowych i międzyklasowych.

VII.1.6. Przykładowe formy działań w ramach profilaktyki pierwszorzędowej:

- **projekty** – są to działania, które wykonują sami uczniowie przejmując odpowiedzialność za formę i treść przekazywanych informacji. Najważniejszym elementem tych działań jest sposób ich realizacji: młodzi ludzie przygotowują i opracowują tematy dla swoich kolegów, robiąc to na swój własny sposób, posługując się właściwymi sobie sposobami przekazu i komunikacji;
- **zajęcia alternatywne** – stwarzanie możliwości realizowania ważnych potrzeb rozwojowych poprzez pozytywną działalność (np. sport, turystykę, działalność społeczną, naukową, charytatywną);
- **zajęcia warsztatowe** – działania te mają nauczyć umiejętności radzenia sobie z problemami lub pomóc w nabyciu kompetencji niezbędnych do realizacji zadań zarówno rozwojowych, jak i związanych z wymogami życia społecznego, szkolnego i przygotowaniem do przyszłego zawodu.

VII.2. ZADANIA SZKOŁY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI DRUGORZĘDOWEJ – osłabiania czynników ryzyka

Profilaktyka drugorzędowa adresowana jest do grup uczniów o wysokim ryzyku dysfunkcyjności, u których występują liczne lub poważne problemy osobiste, rodzinne, szkolne, a wobec których działania informacyjne i edukacyjne już nie wystarczają. Niezbędna staje się głębsza interwencja poprzedzona specjalistyczną diagnozą pozwalającą określić stopień zagrożenia oraz charakter i głębokość problemów psychologicznych, rodzinnych czy szkolnych.

Celem tej profilaktyki jest umożliwienie młodzieży wycofania się z ryzykownych zachowań poprzez minimalizowanie oddziaływania czynników ryzyka (patrz V.1.2.)

Do grupy „wysokiego ryzyka” zaliczamy osoby, które:

- a) w swoim zachowaniu ujawniają następujące symptomy:
 - obniżenie wyników nauczania niezwiązane z okresem adaptacji do nowej szkoły/klasy,
 - kłopoty zdrowotne – somatyczne (długotrwałe i/lub ciężkie choroby),
 - trudności emocjonalne i zachowania nieadekwatne wobec sytuacji,
 - objawy zaburzeń psychicznych,
 - problemy rodzinne,
 - zachowania agresywne, posługiwanie się wulgaryzmami,

- nieobecności nieusprawiedliwione,
 - samookaleczenia, próby samobójcze,
 - eksperymenty ze środkami odurzającymi,
- b) doświadczyły przemocy fizycznej lub psychicznej,
 - c) doświadczyły przez dłuższy czas bólu fizycznego (choroby, urazy),
 - d) wychowywane są w rodzinach dysfunkcyjnych,
 - e) żyją w złych warunkach ekonomicznych.

W przypadku stwierdzenia zachowań niepokojących i/lub nagannych (na podstawie rozmowy z wychowawcą, wizyty domowej) pedagog, psycholog lub dyrektor szkoły (ewentualnie wspólnie) podejmują działania zmierzające do zminimalizowania ich skutków, przewycięzania zachowań destrukcyjnych i obniżenia prawdopodobieństwa wystąpienia ich w przyszłości (tzw. profilaktyka objawowa).

W ramach wczesnej interwencji bezpośrednie działania prowadzą:

- a) pedagog i psycholog szkolny (indywidualne rozmowy, współpraca z rodziną i z wychowawcą klasy, kierowane do specjalistycznych poradni),
- b) nauczyciel-wychowawca i/lub nauczyciel przedmiotu,
- c) dyrektor,
- d) grupa rówieśnicza (pomoc w nauce, wsparcie itp.),
- e) profesjonaliści (pracownicy instytucji działających na rzecz dzieci i rodziny):
 - poradnie psychologiczno-pedagogiczna,
 - poradnie zdrowia psychicznego,
 - poradnie uzależnień.

VII.2.1. Przykładowe formy działań w ramach profilaktyki drugorzędowej:

- **Diagnozowanie** obszarów ryzyka i osób szczególnie narażonych na zjawiska zagrażające zdrowiu;

- **tworzenie strategii interwencyjnych** – pomocy w identyfikacji problemów i wypracowywaniu dla nich rozwiązań systemowych,
- **zachęcanie do udziału w zajęciach alternatywnych** (patrz wyżej),
- **przeprowadzanie interwencji kryzysowych** – zapobieganie pogłębianiu się kryzysów i narastaniu zagrożeń.

UWAGA:

Dobór konkretnych form realizacji poszczególnych zadań wychowawczych i profilaktycznych uzależniony jest od bieżącego zapotrzebowania społeczności szkolnej i aktualizowany corocznie w formie aneksu do niniejszego programu. Realizatorzy programu wychowawczo-profilaktycznego IX LO mają do dyspozycji pulę działań (patrz Załącznik nr 1), spośród których wybierają działania w najwyższym stopniu odzwierciedlające aktualne potrzeby osób i grup, z którymi pracują. Pula ta ma charakter otwarty i jest wzbogacana o nowe pozycje, wynikające z rozwoju i modyfikacji potrzeb uczniów i szkoły.

VIII. OBOWIĄZKI OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA REALIZACJĘ ZADAŃ PROFILAKTYCZNYCH

VIII.1. OBOWIĄZKI DYREKTORA:

- a. zakłada, że w jego szkole profilaktyka musi być spójna z funkcją wychowania,
- b. posiada wiedzę na temat profilaktyki,
- c. umacnia pozytywne relacje interpersonalne i dobrą atmosferę w szkole,
- d. premiuje doskonalących się nauczycieli,
- e. zachęca młodzież do udziału w działaniach profilaktycznych,
- f. włącza rodziców do współpracy w tworzeniu i realizacji szkolnych programu wychowawczo-profilaktycznego,
- g. wspiera finansowo i realizuje działania profilaktyczne w swojej szkole,
- h. koordynuje i monitoruje przebieg realizacji planu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

VIII.2. OBOWIĄZKI PEDAGOGA I PSYCHOLOGA SZKOLNEGO:

- a. diagnozują problemy wychowawcze szkoły,
- b. wspierają wychowawców i pozostałych pracowników szkoły w realizacji zadań profilaktyczno-wychowawczych,
- c. propagują treści i programy profilaktyczne,
- d. pełnią indywidualną opiekę pedagogiczną i psychologiczną nad uczniami potrzebującymi takiej opieki,
- e. wspierają dyrektora szkoły w organizowaniu działań profilaktycznych,
- f. biorą udział w wewnątrzszkolnym doskonaleniu (szkoleniowe posiedzenia Rady Pedagogicznej),
- g. odpowiadają za pedagogizację rodziców,
- h. rozpoznają potrzeby ekonomiczne uczniów i pracują w komisji ds. Pomocy Materialnej,
- i. systematycznie doskonalą się w zakresie wychowania i profilaktyki,
- j. w miarę potrzeb współpracują z instytucjami takimi jak: PPP, Policja, SANEPiD, MOPS, placówki leczenia uzależnień, poradnie zdrowia psychicznego itp.

VIII.3. OBOWIĄZKI NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCÓW:

- a. promują zdrowy styl życia i wartościowe formy spędzania wolnego czasu,
- b. utrzymują osobowe relacje z uczniami poprzez indywidualne rozmowy i konsultacje,

- c. współpracują z pedagogiem i psychologiem szkolnym,
- d. konstruktywnie współpracują z gronem pedagogicznym oraz z pozostałymi pracownikami szkoły,
- e. doskonalą się osobowościowo,
- f. dostrzegają indywidualność ucznia, indywidualizują oddziaływania,
- g. kształtują pozytywne relacje z rodzicami, zachęcają ich do współpracy,
- h. realizują program wychowawczo-profilaktyczny,
- i. doskonalą się zawodowo.

VIII.4. OBOWIĄZKI RODZICÓW:

- a. mają dobry kontakt ze szkołą i szeroko rozumianym środowiskiem dziecka,
- b. aktywnie współpracują ze szkołą, dzieląc odpowiedzialność za podejmowane wspólnie oddziaływania wychowawczo-profilaktyczne i opiekuńcze,
- c. zdobywają wiedzę na temat potrzeb dzieci, zagrożeń wieku dojrzewania i sposobów przeciwdziałania im,
- d. współdziałają ze szkołą w zakresie wspierania dziecka także poprzez zmianę własnych wzorców zachowania,
- e. stanowią wzór osobowy dla dziecka,
- f. dbają o dobry kontakt z dzieckiem.

VIII.4.1. FORMY WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW MŁODZIEŻY

Szkoła współpracuje z rodzicami w realizacji działań wychowawczych i profilaktycznych.

- a. **Zbiorowe formy współpracy** – spotkania, tzw. wywiadówki (dotyczą przekazania informacji o osiągnięciach uczniów w nauce i zachowaniu oraz spotkania poświęcone pedagogizacji rodziców (dotyczące problemów wychowania i profilaktyki), a także spotkania rodziców z dyrektorem szkoły.
- b. **Indywidualne formy współpracy (stanowią uzupełnienie i wzbogacają kontakty zbiorowe)** – konsultacje rodziców z wychowawcą, nauczycielem przedmiotu, pedagogiem, dyrektorem, korespondencja (za pomocą listów i pism informujących), rozmowy telefoniczne.

IX. PROCEDURY POMOCOWE I INTERWENCYJNE

Uczniowie IX LO otoczeni są opieką psychologiczno-pedagogiczną, której elementem jest monitorowanie ich kondycji psychofizycznej. Pedagog i psycholog podejmują działania diagnostyczne i wspierające wobec uczniów, których dotyczą następujące (i pokrewne) problemy:

- a. rozpoczęcie nauki w IX LO w ciągu roku szkolnego lub w drugiej klasie, powrót do szkoły po długiej nieobecności (np. z powodu pobytu w szpitalu), powtarzanie klasy,
- b. niepełnosprawność lub choroby przewlekłe,
- c. konieczność codziennego funkcjonowania poza środowiskiem rodzinnym, poza miejscem stałego zamieszkania,
- d. ciężkie/przewlekłe choroby rodziców/rodzeństwa,
- e. deficyty w dziedzinie radzenia sobie w sytuacjach, które dla większości innych uczniów nie są problemem,
- f. silne nastawienie na rywalizację,
- g. wysoka absencja – również usprawiedliwiona, także z powodu przewlekłych chorób,
- h. hiperaktywność (deficyty snu, widoczne zmęczenie, ale także intensywna praca zarobkowa, nadodpowiedzialność w sytuacjach zadaniowych),
- i. spadek motywacji do nauki i innych aktywności,
- j. radykalne zmiany w wyglądzie, ale także wygląd wyraźnie odbiegający od „normy szkolnej/klasowej”,
- k. częsty udział w konfliktach interpersonalnych,
- l. silne negatywne reakcje otoczenia,
- m. nadodpowiedzialność w kwestiach rodzinnych (intensywna opieka nad młodszym rodzeństwem, większe od przeciętnego obciążenie obowiązkami domowymi).

IX.1. Uczniowie kierowani są do pedagoga/psychologa szkolnego przez:

- a. nauczycieli-wychowawców,
- b. nauczycieli przedmiotowych,
- c. dyrektora,

- d. pielęgniarkę,
- e. innych pracowników IX LO.

IX.2. Pedagog i psycholog prowadzą działania polegające na:

- a. diagnozie sytuacji psychospołecznej ucznia,
- b. wsparciu emocjonalnym i pomocy w znalezieniu metod rozwiązania problemów,
- c. kierowaniu po dalszą pomoc do innych specjalistów.

IX.3. Procedury szczegółowe w nagłych przypadkach

IX.3.1. W przypadku znalezienia narkotyku (pod ławką, w toalecie, szatni, na boisku) należy:

- a. Poinformować dyrektora szkoły, wicedyrektora lub (gdy poprzedni są nieobecni) pedagoga,
- b. Zabezpieczyć narkotyk,
- c. Dyrektor, wicedyrektor lub pedagog wzywa Policję (telefonicznie), w celu zabezpieczenia środka i spisania protokołu.

IX.3.2. W przypadku zauważenia u ucznia środka odurzającego:

- a. Jeśli uczeń ma mniej niż 18 lat – natychmiast wezwać rodziców,
- b. Poinformować dyrektora, wicedyrektora lub gdy poprzedni są nieobecni, pedagoga oraz wychowawcę,
- c. Zabezpieczyć środek przy świadkach (nie wolno przeszukiwać teczki i rzeczy osobistych ucznia),
- d. Poinformować rzeczowo rodziców o zaistniałej sytuacji, zlecić wykonanie badań i przedstawienie ich wyników w szkole,
- e. Wezwać (jeśli to wskazane i możliwe) specjalistę z poradni lub punktu konsultacyjnego lub wskazać rodzicom adresy najbliższych placówek pomagających uczniom,
- f. W porozumieniu z dyrektorem wezwać Policję, aby zabezpieczyć narkotyk.

IX.3.3. W przypadku stwierdzenia u ucznia objawów odurzenia:

- a. Nie pozostawiać go samego,
- b. Poinformować wychowawcę, pedagoga, dyrektora,

- c. Natychmiast wezwać rodziców (opiekunów ucznia), zmobilizować ich do wykonania badań i przedstawienia ich wyników w szkole oraz podjęcia działań w kierunku pomocy dziecku,
- d. W przypadku zagrożenia zdrowia i życia zapewnić opiekę pielęgniarce szkolnej lub wezwać pogotowie ratunkowe (tel. 999).

IX.3.4. Stwierdzenia u ucznia utraty przytomności lub zapaści po środkach odurzających lub z innych powodów:

- a. Udzielić pierwszej pomocy zgodnie z zasadami,
- b. Wezwać pogotowie (tel. 999) przez osoby trzecie,
- c. Wezwać pielęgniarkę, pedagoga (przez osoby trzecie).

IX.3.5. Podejrzenia, że uczeń bierze narkotyki:

- a. Poinformować o swoich spostrzeżeniach pedagoga szkolnego i dyrektora,
- b. Poprosić (telefonicznie bądź listownie) rodziców o natychmiastowy kontakt ze szkołą,
- c. Umówić spotkanie „trójkąta” (rodzic+wychowawca+pedagog), zlecić wykonanie badań i przedstawienie ich wyników w szkole,
- d. Zająć się sprawą przy zachowaniu zasad dyskrecji (w stosunku do innych uczniów).

X. INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE SZKOŁĘ W DZIAŁANIACH PROFILAKTYCZNYCH

NAZWA INSTYTUCJI	Adres www
PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA nr 11 Aleje Jerozolimskie 30 lok. 5	poradnia11.waw.pl
REFERAT PROFILAKTYKI STRAŻY MIEJSKIEJ Młynarska 43/45	strazmiejska.waw.pl/profilaktyka.html
WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA Żelazna 79	bip.gov.pl/subjects/4510,Wojewódzka+Stacja+Sanitarno-Epidemiologiczna+Warszawa.html
PORADNIA INTERWENCYJNO-KONSULTACYJNA MONAR Hoża 57	monar.org
MŁODZIEŻOWA PORADNIA PROFILAKTYKI I TERAPII „POZA ILUZJĄ” Dąbrowskiego 75a	pozailuzja.pl
OPTA, SPECJALISTYCZNA PORADNIA PROFILAKTYCZNO- TERAPEUTYCZNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Wiśniowa 56a	optaporadnia.pl

XI. WYKAZ PLACÓWEK UDZIELAJĄCYCH POMOCY OSOBOM Z PROBLEMAMI RODZINNymi I EMOCJONALNYMI

NAZWA PLACÓWKI	Dane kontaktowe
Poradnia Specjalistyczna „MOP” Boryszewska 4	mop.poradnia.pl
Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „TOP” ds. dysfunkcji dzieci i młodzieży Raszyńska 8/10	poradnia-top.pl
Ośrodek ReGeneRacja Tucholska 37	osrodekregeneracja.pl
Stowarzyszenie ASLAN Nowolipie 17	aslan.org.pl
Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie Lipińska 2	wcpr.pl
Centrum Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście Konwiktorska 3/5	cps.srodmiescie.warszawa.pl

XII. EWALUACJA PROGRAMU

XII.1. OCZEKIWANE EFEKTY oddziaływań programu wychowawczo-profilaktycznego WIDOCZNE U UCZNIÓW

XII.1.1. W OBSZARZE WYCHOWAWCZYM:

XII.1.1.1. Uczniowie znają:

- a. statut, regulaminy – szkoły, wycieczek, biblioteki, inne
- b. wymagania dotyczące codziennego i galowego stroju szkolnego
- c. obowiązki i prawa ucznia
- d. reguły kultury osobistej i kultury języka obowiązujące na terenie szkoły
- e. wewnątrzszkolny system oceniania
- f. sens i cel uczestniczenia w projektach edukacyjnych, klasowych, akcjach charytatywnych

XII.1.1.2. Uczniowie biorą aktywny udział w:

- a. Budowaniu przyjaznego klimatu w klasie i w szkole
- b. Realizacji przyjętych w programie wartości i norm społecznych (uczciwość, sumienność, odpowiedzialność, pracowitość)
- c. Działaniach pomocowych skierowanych wobec uczniów będących w trudnej sytuacji życiowej i/lub mających problemy z nauką
- d. Konkursach przedmiotowych, sportowych, festiwalach itp.

XII.1.1.3. Uczniowie potrafią:

- a. Korzystać ze współczesnych środków przekazu.
- b. Dokonywać selekcji informacji, przetwarzać i stosować je w zgodzie z promowanymi przez program wartościami.
- c. Podejmować dojrzałe i świadome decyzje i przewidywać ich konsekwencje.
- d. Dbać o swoją kondycję psychofizyczną.

XII.1.2. W OBSZARZE PROFILAKTYCZNYM:

XII.1.2.1. UCZNIOWIE MAJĄ SZEROKĄ WIEDZĘ O:

- a. Problematyce uzależnień,
- b. Wpływie środków odurzających na różne formy aktywności człowieka (nauka, praca, sport),
- c. Związkach między stanem nietrzeźwości a innymi zagrożeniami dla zdrowia,
- d. Szczególnym niebezpieczeństwie łączenia środków chemicznych, leków i alkoholu,
- e. Skutkach prawnych, społecznych i ekonomicznych posiadania i używania środków odurzających,
- f. Alternatywnych możliwościach spędzania czasu wolnego i redukcji napięcia emocjonalnego,
- g. Aktach prawnych regulujących życie szkoły.

XII.1.2.2. ZMIANY W POSTAWACH I ZACHOWANIU. UCZEŃ:

- a. Utrzymuje równowagę między dyscypliną a wypoczynkiem,
- b. Rozumie i akceptuje wagę życia uczuciowego, potrafi nazywać i wyrażać uczucia,
- c. Znajduje równowagę między potrzebami osobistymi a interpersonalnymi, jest w dobrej relacji ze sobą i z innymi ludźmi,
- d. Potrafi korzystać ze wsparcia i udzielać go,
- e. Rozumie istotę presji otoczenia i stara się jej przeciwstawić,
- f. Posiada prawidłową motywację do pokonywania trudności,
- g. Zna zasady dobrej komunikacji,
- h. Rozumie, czym jest stres i zna konstruktywne sposoby radzenia sobie z nim,
- i. Poszerza paletę znanych i wykorzystywanych sposobów rozwiązywania konfliktów i osiągnięcia kompromisu,
- j. Rozumie istotę zachowań asertywnych,
- k. Przyjął prawidłową postawę wobec używania środków odurzających.

XII.1.2.3. AKTYWNOŚĆ ALTERNATYWNA UCZNIÓW. UCZEŃ:

- a. Włącza się do realizacji programów profilaktycznych,
- b. Angażuje się w programy wsparcia rówieśniczego i pomocy koleżeńskiej,
- c. Uczestniczy w formach aktywności wykluczających używanie środków odurzających,

- d. Pełni funkcje społeczne w szkole,
- e. Podejmuje działania o charakterze wolontarystycznym.

XII.2. OCZEKIWANE EFEKTY oddziaływań programu wychowawczo-profilaktycznego WIDOCZNE U NAUCZYCIELI

XII.2.1. W obszarze wychowawczym:

- a. Wspierają rozwój ucznia jako jednostki aktywnej i odpowiedzialnej. Kształtują w uczniach postawy uczciwości, sumienności, pracowitości.
- b. Organizują aktywności sprzyjające wyrabianiu postaw patriotycznych, pogłębianiu tożsamości narodowej, krzewieniu tradycji, znajomości osiągnięć polskiej kultury i nauki.
- c. Promują postawę szacunku wobec wartości uniwersalnych, wobec zjawisk kultury europejskiej i światowej wraz z jej różnorodnością, wzmacniają postawę otwartości na odmienność kulturową.
- d. Wspierają uczniów w podejmowaniu świadomych i dojrzałych decyzji, dokonywaniu wyborów istotnych dla życia społecznego; stymulują procesy integracji zespołów klasowych i społeczności szkolnej jako całości; współpracują z rodzinami uczniów.
- e. Kształtują postawę samodzielności i samostanowienia, m.in. poprzez poszerzanie świadomości prawnej.
- f. Otaczają opieką wychowawczą uczniów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych i posiadających specyficzne potrzeby edukacyjne.
- g. Promują zdrowy styl życia poprzez udział w przedsięwzięciach profilaktycznych i reakcje adekwatne wobec pojawiających się zagrożeń.
- h. Stwarzają sytuacje sprzyjające kształtowaniu u uczniów umiejętności krytycznego podejścia do zdobywanych informacji oraz odpowiedzialnego posługiwania się nimi; organizują aktywności wspierające aspiracje poznawcze uczniów (czytelnictwo, konkursy, koła zainteresowań itp.)
- i. Prowadzą działania zgodne ze Szkolnym Programem Doradztwa Zawodowego

XII.2.2. W obszarze profilaktycznym:

- a. Dostarczają wiedzy związanej z problematyką uzależnień (wykłady, prelekcje, projekty itp.)

- b. Dostarczają wiedzy o alternatywnych możliwościach spędzania czasu wolnego i redukowaniu napięcia emocjonalnego,
- c. Zapoznają uczniów z aktami prawnymi regulującymi życie szkoły.
- d. Stymulują pozytywne zmiany postaw i poszerzanie umiejętności sprzyjających zdrowiu i ogólnego dobrostanowi ucznia,
- e. Promują, organizują, współprowadzą i/lub prowadzą zajęcia psychoedukacyjne (np. na temat radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, asertywności itp.),
- f. Wspierają uczniów w poszukiwaniach alternatywnych sposobów spędzania czasu (udziału w życiu społecznym, wolontariatu itp.).
- g. Rozpoznają sytuacje zagrożenia dla zdrowia psychofizycznego uczniów i adekwatnie na nie reagują, współpracując ze specjalistami zatrudnionymi w szkole oraz instytucjami i organizacjami zewnętrznymi.

XII.3. OCZEKIWANE EFEKTY oddziaływań programu wychowawczo-profilaktycznego WIDOCZNE U RODZICÓW

- a. Rodzice znają i akceptują cele i zadania programu wychowawczo-profilaktycznego.
- b. Posiadają wiedzę o współczesnych zagrożeniach zdrowotnych.
- c. Potrafią rozpoznać u swojego dziecka zachowania zagrażające jego zdrowiu.
- d. Potrafią adekwatnie zareagować na sytuacje związane z ryzykiem utraty zdrowia przez dziecko.
- e. Rodzice mają orientację co do stosowanych w realizacji programu metod i akceptują je.
- f. Rodzice znają efekty programu, zaznajamiani są z efektami procedur ewaluacji.

XII.4. Procedury ewaluacyjne

XII.4.1. Cel ogólny ewaluacji:

Podniesienie efektywności działań programu wychowawczo-profilaktycznego.

XII.4.2. Cel szczegółowy:

Wprowadzenie zmian do kolejnych edycji działań na podstawie wniosków z ewaluacji.

Pytania kluczowe	Kryteria ewaluacji	Metody	Próba	Raport
Czy program wychowawczo-profilaktyczny uwzględnia przepisy prawa oświatowego?	Zgodność z obowiązującymi przepisami.	Analiza dokumentów	Dyrekcja IX LO	Raport do wiadomości Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców oraz Samorządu Szkolnego
Czy program wychowawczo-profilaktyczny odpowiada aktualnym potrzebom społeczności szkolnej?	Adekwatność założeń programu do potrzeb i oczekiwań.	Monitorowanie zmian w zakresie problemów wychowawczych oraz zjawisk zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu	Wychowawcy, nauczyciele, uczniowie, pedagodzy i psychologzy szkolni	
Czy założenia programu są znane i akceptowane?	Znajomość programu w gronie pracowników szkoły, uczniów i rodziców.	Analiza dokumentacji działań wychowawczych i profilaktycznych, obserwacja, rozmowa	Uczniowie, nauczyciele, rodzice	
Czy uczniowie prezentują aktywną i odpowiedzialną postawę wobec obowiązków szkolnych i zadań pozalekcyjnych?	Wykazywanie się odpowiedzialnością, uczciwością, sumiennością i pracowitością w realizacji zadań.	Obserwacja, rozmowa	Wychowawcy, nauczyciele, rodzice, pedagodzy i psychologzy szkolni, uczniowie	
Czy i w jaki sposób są realizowane założone w programie cele?	Realizacja założonych w programie celów i zadań.	Analiza dokumentacji działań wychowawczych i profilaktycznych, obserwacja, rozmowa	Uczniowie, nauczyciele, rodzice, pedagodzy i psychologzy szkolni	

Czy uczniowie czują się w szkole bezpieczni?	Nasilenie występowania zjawisk takich jak przemoc i używki. Wiedza dotycząca korzystania ze wsparcia i pomocy osób dorosłych w rodzinie i szkole.	Ankieta, rozmowa, obserwacja, informacje zwrotne od wychowawców, nauczycieli, rodziców i uczniów	Ankieta - uczniowie klas II, Nauczyciele, rodzice, uczniowie, pedagodzy i psychologzy szkolni	
Czy uczniowie wzbogacili swoje kompetencje w zakresie odpowiedzialnego korzystania z Internetu?	Przyrost wiedzy i umiejętności bezpiecznego i świadomego oraz zgodnego z prawem wykorzystywania mediów elektronicznych.	Obserwacja, rozmowa, ankieta wśród uczniów korzystających z zajęć edukacji medialnej	Nauczyciele, rodzice, uczniowie, pedagodzy i psychologzy szkolni	
Czy uczniowie posiadają umiejętności samodzielnego zdobywania oraz krytycznego selekcjonowania wiedzy i posługiwania się nią, świadomego korzystania ze współczesnych środków przekazu, rozwijania zainteresowań i uzdolnień.	Poziom i charakter przetwarzania dostępnych informacji, umiejętność samodzielnego zdobywania i selekcjonowania ich	Obserwacja, rozmowa, ankieta wśród uczniów korzystających z zajęć edukacji medialnej	Nauczyciele, rodzice, uczniowie, pedagodzy i psychologzy szkolni	

Czy uczniowie znają i potrafią organizować sobie alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego od używek i zachowań ryzykownych?	Umiejętność organizowania sobie zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności.	Obserwacja, rozmowa	Nauczyciele, rodzice, uczniowie, pedagodzy i psychologzy szkolni	
Czy uczniowie posiadają podstawową wiedzę dotyczącą skutków palenia tytoniu, picia alkoholu i używania innych środków odurzających?	Posiadanie przez uczniów wiedzy dotyczącej skutków palenia tytoniu, picia alkoholu i używania innych środków odurzających. Posiadanie umiejętności korzystania z asertywnych wzorców zachowań w sytuacjach presji rówieśniczej.	Obserwacja, rozmowa	Uczniowie, nauczyciele, wychowawcy	
Czy uczniowie znają konstruktywne sposoby wyrażania emocji i uczuć?	Stosowanie przez uczniów konstruktywnych sposobów wyrażania emocji i uczuć.	Obserwacja, rozmowa	Nauczyciele, rodzice, uczniowie, pedagodzy i psychologzy szkolni	
Czy uczniowie mają wiedzę na temat istoty stresu, jego objawów i	Uczniowie posiadają wiedzę na temat	Obserwacja, rozmowa	Nauczyciele biologii, wychowawcy,	

uwarunkowań oraz sposobów radzenia sobie z napięciem?	istoty stresu, jego objawów i uwarunkowań oraz znają sposoby radzenia sobie ze stresem		pedagodzy i psychologdy szkolni	
Czy uczniowie mają wykształconą postawę tolerancji wobec odmienności kulturowych i religijnych?	Posiadanie przez uczniów postawy akceptacji i wyrozumiałości wobec innych ludzi.	Obserwacja, rozmowa	Wszyscy uczniowie	
Czy uczniowie potrafią dokonywać dojrzałych i świadomych decyzji, także w kontekście społecznym? Jaki jest poziom integracji zespołów klasowych i całej społeczności szkolnej?	Klimat interpersonalny w klasach i w środowisku szkolnym	Obserwacja, rozmowa	Nauczyciele, rodzice, uczniowie, pedagodzy i psychologdy szkolni	
Czy uczniowie z szacunkiem odnoszą się do wartości narodowych – tradycji, polskości, patriotyzmu?	Zaangażowanie w uroczystościach związanych z tradycją narodową	Analiza dokumentacji, obserwacja	Uczniowie, nauczyciele, psychologdy, pedagodzy szkolni	
Czy uczniowie identyfikują się z wartościami promowanymi w programie?	Poziom zgodności zachowań uczniów z wartościami promowanymi przez program.	Obserwacja, rozmowa, analiza dokumentacji wychowawczej i psychologiczno-pedagogicznej	Wszyscy uczniowie, nauczyciele, rodzice	

Czy uczniowie wdrażani są do samodzielności, samostanowienia?	Poziom inicjatywy, samodzielności i zaangażowania uczniów w realizację zadań edukacyjnych i wychowawczych	Obserwacja, rozmowa, analiza dokumentacji wychowawczej i psychologiczno-pedagogicznej	Wszyscy uczniowie, nauczyciele, psychologzy, pedagodzy szkolni	
Czy powiększa się zasób ich wiadomości z zakresu osobistej odpowiedzialności prawnej?	Funkcjonowanie uczniów w sytuacjach odpowiedzialności prawnej za własne działania	Obserwacja, rozmowa, analiza dokumentacji wychowawczej i psychologiczno-pedagogicznej	Wszyscy uczniowie, nauczyciele, psychologzy, pedagodzy szkolni	
Promowanie zdrowego stylu życia	Realizacja zajęć psychoedukacyjnych, adekwatne reagowanie na sytuacje trudne i zagrażające zdrowiu.	Analiza dokumentacji wychowawczej i medycznej, obserwacja, rozmowa	Nauczyciele, rodzice, uczniowie, pedagodzy i psychologzy szkolni	
Czy szkoła otacza opieką uczniów w trudnych sytuacjach życiowych oraz ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi?	Poziom działań pomocowych dla uczniów w trudnych sytuacjach życiowych oraz ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi.	Analiza dokumentacji, obserwacja, rozmowa	Uczniowie w trudnych sytuacjach życiowych oraz ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi, ich rodzice, wychowawcy, nauczyciele,	

			psycholodzy i pedagodzy szkolni	
Czy szkoła współpracuje z rodzicami?	Kontakty z rodzicami w formie spotkań indywidualnych, zebrań itp., ich klimat i wpływ na funkcjonowanie szkoły	Analiza dokumentacji, obserwacja, rozmowa	Nauczyciele, rodzice, pedagodzy i psycholodzy szkolni	
Czy szkoła przygotowuje uczniów do wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia?	Zapewnianie uczniom dostępu do informacji na temat wyboru zawodu i dostępnych ścieżek kształcenia?	Analiza dokumentacji, obserwacja, rozmowa	Rodzice, pedagodzy i psycholodzy szkolni, szkolny doradca zawodowy	
W jaki sposób kształtuje się frekwencja uczniów w szkole?	Analiza frekwencji na zajęciach lekcyjnych.	Obserwacja, analiza dokumentacji (dzienniki obecności)	Wszyscy uczniowie ze szczególnym uwzględnieniem uczniów klas maturalnych LO	